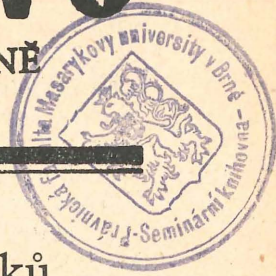

PRACOVNÍ PRÁVO

ČASOPIS PRO VÝKLAD PRACOVNÍCH A SOCIÁLNĚ
POJIŠŤOVACÍCH ZÁKONŮ.

JAROMÍR HLAVÁČEK:

Omezení a zastavení provozu horních podniků.

Vleklá hospodářská krise je dobou častého omezování provozu podniků nebo úplného zastavení jejich činnosti. Omezení provozu a tím spíše úplné jeho zastavení postihuje těžce zaměstnance dotčeného podniku. Proto četné návrhy, které našly také cestu do zákonodárných sborů, domáhají se toho, aby omezování nebo zastavování provozu nebylo ponecháno pouze iniciativě podnikatelově, nýbrž aby ve veřejném zájmu byla jeho disposiční volnost omezena.¹⁾

Pro podniky hornické platí zvláštní předpisy o horního zákona, které podstatným způsobem zasahují do disposičního absolutismu podnikatelova a omezují jej v zájmu veřejném. Téměř všechna ustanovení ná-

vrhů, kterými má být čeleno bezdůvodnému zastavování či omezování provozu jiných než hornických podniků, nedají se srovnati ve svém hospodářském účinku s dovolanými ustanoveními o horního zákona.²⁾

Události poslední hornické stávky znovu upozornily na význam těchto norem.

Podle § 170 hor. zák. jest každý majitel výhradního kutiště nebo propůjčky hor povinen udržovati je v řádném provozu.³⁾

¹⁾ Ministerstvo sociální péče v dotazníku o otázkách veřejného zprostředkování práce uvádí v jedné z otázek:

17. Je vhodné do zákona vsunouti ustanovení o povinném hlášení zastavení nebo omezení provozování podniku za tím účelem, aby okresní úřad a živnostenský inspektorát mohl vyšetřiti příčiny a zakročiti u ministerstva sociální péče, aby toto mohlo učiniti vhodné opatření, aby se podle možnosti zabránilo důsledkům zastavení nebo omezení provozu?

V návrhu zákona o zprostředkování práce podle materiálu publikovaného ústřednou obchodních a živnostenských komor pod označením »Povinnost hlásiti zastavení neb omezení provozu podniku« navrhuje se toto ustanovení:

§ 14. Zaměstnavatel, zaměstnávající ve svém podniku alespoň dvacet zaměstnanců, jest povinen týden napřed ohlásiti místně příslušné zprostředkovatelné práce, okresnímu úřadu a příslušnému živnostenskému inspektorátu zastavení nebo omezení provozu podniku. Okresní úřad a živnostenský inspektor vyšetří ihned hospodářské příčiny zamýšleného zastavení nebo omezení provozu podniku a podá o tom zprávu ministerstvu sociální péče, které se pokusí o vhodné opatření, aby se předešlo zastavení nebo omezení provozu.

Srv. k tomu dobrozdání přednosty zech. úřadu práce a přednostů expozitur v Čechách, Prager Tagblatt č. 32/1931, — »Nová úprava zprostředkování práce« v Lidových novinách 12. a

15. února 1931, — J. Hlaváček Odborová ústředna o zprostředkování práce, »Odborové sdružení čs.«, roč. XXXV., str. 91 n., — dr. Jan Cerman »O nové zákonné úpravě zprostředkování práce v Německu«, Soc. Revue, roč. VIII., str. 459 n., — K. Kamínek »O osnově zákona o zprostředkování práce«, Soc. Revue, roč. V., str. 150, 259, 351, — B. Sottner »O novou úpravu zprostředkování práce« v Obzoru národohosp., roč. XXXVI., str. 357 n., — dr. Wokurek v Juristen-Zeitung, roč. XII., č. 17, — Referát obchodní komory v Plzni o osnově zákona o zprostředkování práce v čas. »Obchodní komora«, roč. XIII., str. 248 n. — Memorandum konfederace čs. zaměstnavatelských organizací, Nár. listy, roč. 1931 z 24. února.

²⁾ Zastavení provozování průmyslových podniků (ovšem v jiném smyslu), dotýká se čl. XLI. bankovního zákona ze dne 21. dubna 1932, č. 54 Sb. z a n.:

»(1) Vyžaduje-li toho nevyhnutelný veřejný zájem, zejména aby byly chráněny zájmy nutných vkladatelů, neb aby zabráněno bylo zastavení provozování důležitých průmyslových podniků s četnými zaměstnanci, může ministr financí se souhlasem vlády převzítí podpůrnou záruku státní za některé prostředky svěřené bance, u které došlo k opatření podle čl. XXXVIII., odst. 1. nebo 2., a to buď dočasně aneb až do splnění těchto závazků neb jinakého jejich plného zajištění, pokud by k úhradě takových závazků nestačilo jmění banky; tato záruka může býtí zejména převzata za závazky vzniklé z úvěrů, jež bance byly poskytnuty veřejnými ústavy. Oprávnění vlády, přejímati takové záruky, zanikne dnem 31. prosince 1932. O výši převzatých záruk podá vláda do 30. června 1933 zprávu Národnímu shromáždění.«

K tomuto udržování se vyžaduje, aby podniknuté povrchové nebo důlní dílo

a) bylo zajištěno co možná nejvíce proti každému nebezpečí pro osoby a majetek a aby

b) bylo podle předpisů §§ 174 a násl. udržováno ve stálém provozu.

Podnikateli horních děl (majiteli výhradního kutiště ve sm. § 22 hor. zák., nebo propůjčky hor ve sm. § 41 hor. zák.) jest uložena bezpodmínečná povinnost provozovati tato díla a jejich provoz udržovati ve stálém provozu.⁴⁾

K stálému provozu každého díla (výhradní kutiště i propůjčené dolové měry nebo pole) se vyžaduje (§ 174 hor. zák.),

Důvodová zpráva odůvodnila návrh tohoto ustanovení takto:

»V případech diktovaných nevyhnutelným veřejným zájmem může ministr financí, jak ho k tomu odst. 1. opravňuje, převzít se souhlasem vlády záruku státní (celkovou, t. j. za veškeré takové prostředky, anebo částečnou, t. j. jen) za určité druhy takových prostředků, po případě jen vůči určité osobě takové prostředky bance svěřivší; dále může býti tato záruka jen časově přesně obmezená — na př. za výjimečný přechodný úvěr, dokud bance se neuvolní úvěr normální cestou opatřený — anebo časově neobmezená, t. j. dokud věřitelé takové zaručené prostředky poskytnuvší nebudou uspokojeni neb jinak než státní zárukou plně zajištěni.

Ve všech případech však smí míti státní záruka jen povahu ručení podpůrného, jak osnova výslovně praví a ještě zdůrazňuje dle: »pokud by k úhradě takových závazků nestačilo jmění banky«.

Účelnost dalekosáhlé finanční výhody, jakou vylíčené převzetí státní záruky za banku s nerovnanými poměry představuje, vysvitne, pováží-li se, jak může takový podpůrný zákrok státní správy působiti blahodárně na uklidnění vkladatelů a na ochotu finančního kapitálu k příspěvku bance novými úvěry.

Po této stránce počítá osnova hlavně s úvěrovou pomocí z mohutných kapitálových rezerv, jakými jsou veřejné peněžité ústavy, a proto vyhrazuje použitelnost státní záruky především na úvěry těmito ústavami poskytnuté.

Osnova přirozeně musí stanoviti zvláštní kautele, za kterých se vládě dostává tak významného oprávnění. Takovou kautelelo především jest podmínka, že záruka smí se převzítí jen tehdy, když toho vyžaduje nevyhnutelný zájem veřejný; tento předpoklad jest podle osnovy zejména na splnění, jde-li o ochranu zájmů nutných vkladatelů anebo má-li se státní zárukou zažehnatí hromadné propouštění zaměstnanců jak banky, tak závislých na ní podniků. K tomu druží se další výhrada, že řečené oprávnění zanikne dne 31. prosince 1932, takže po tomto dni nebude lze přejímati dalších záruk a budou se jen postupně likvidovati záruky předtím převzaté; takový smysl dlužno přikládati ustanovení poslední věry odst. 1., jehož slovné znění jistě předem vylučuje omylný výklad, že podle tohoto článku lze přejímati záruky časově obmezené jen na zbytek roku 1932.«

aby dílo to bylo osazeno každého v horním revíru obvyklého pracovního dne po osmihodinovou pracovní dobu tolika dělníky, jak toho vyžaduje povaha místa a účel provozu. V propůjčených dolových měřácích musí zároveň aspoň každé hlavní důlní dílo býti udržováno stále ve sjízdném stavu, rubání pak musí se díti co možná úplně a takovým způsobem, aby se dalšímu nálezu nepůsobily zbytečné překážky neb obtíže.

Tyto příkazy jsou pak v § 176 doplněny ustanoveními o povrchových měřácích a v § 177 o pomocných dílech a revírních štolách.

Zachovávaní stálého provozu jest pak zajištěno §§ 178-184 hor. zák., z nichž pro provoz v propůjčených horách ukládá podnikateli zvláště významné povinnosti § 182 hor. zák.:

(1) Nemůže-li se v propůjčených měřácích dolových udržovati dílo v předepsaném stálém provozu pro prokazatelné vnější nepříznivé poměry, na př. pro poruchy v dopravě neb pro vnitřní provozní překážky v důlním díle samém, může báňský úřad povoliti majiteli přiměřené lhůty (Fristungen).

Svými hospodářskými účinky jest možnost zmíněného zásahu státu značně obmezena, nehledě k tomu, že státní záruka smí tu míti jen povahu podpůrného ručení.

O tom dr. Ant. Jeřábek (Komentář k bankovnímu zákonu, str. 503).

3) Taktáž provozovací povinnost uložena jest podnikateli horního díla v zemích Slovenské a Podkarpatoruské (ob. hor. zák. z r. 1854 byl vydán pro celou monarchii); změny, převzaté iudexkurialní konferencí (1861), našeho předmětu se nedotýkají. Srv. Turner, Asztély a Križko: Súdromopravné zákony uhorské, platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi, str. 674-695, a dále Hácha, l. c., str. 756.

Rovněž na Hlučínsku v platnosti zachovaný (vl. nař. č. 521/1920) § 2 pruského hor. zákona z 24. června 1865, ve znění novely z 18. června 1907, nemá pro naši úvahu významu.

4) Hácha (l. c., str. 759) v provozovací povinnosti spatřuje stopu regálního původu práv horních. »Povinnost tato přibližuje podnik hornický k veřejnému podniku ve smyslu O. Mayerově, k němuž jej v některých právech (na př. ve starém právu saském) ještě více přibližoval tak zv. princip direkční, záležející v úředním řízení podniků horních, a to nejen po stránce technické, nýbrž i po stránce hospodářské.« — K výkladu ustanovení o. h. z. o povinnosti výhradně kutiště nebo propůjčený důl držeti v díle, srv. dále z literatury vedle všeobecných prací (zejm. heslo »Horní právo« ve Slovníku veřejného práva) Stradal »Zur Auslegung des § 170 allg. Bergges.«, Teplice 1896.

S touto povinností provozu setkáváme se i v jiných odvětvích hospodářských. Tak př. § 53 ž. ř., § 57, odst. 2. a 3. ž. ř., ve spojení s § 24 ž. ř., podniky dopravní (železnice, vodní doprava), některá svobodná povolání atd. Důvod

⁽²⁾ Tyto nesmějí však býti celkem delší než jeden rok. Prodloužení přes tuto dobu smějí býti povolena jen po opětovném pečlivém vyšetření všech provozních poměrů. Povolení lhůty nezprošťuje však majitele povinnosti pečovat o udržování díla v bezpečném a podle ustanovení § 174. sjízdném stavu.

Pro výhradní kutišťe platí zvláštní ustanovení §§ 180—181, pro hlubinné dolování v povrchových měřích § 184 hor. zák.

Prováděcí předpis k hornímu zákonu⁵⁾ (výnos ministerstva financí ze dne 5. října 1854, č. 634, Věst. min. fin. č. 76 a výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 13. prosince 1854, č. 20.156) upravuje podmínky povolení lhůt a řízení báňských úřadů ustanovením § 96 takto:

⁽⁴⁾ Tomuto provozu (roz.: provozu hor v propůjčených měřích dolových) mohou se stavěti v cestu překážky vnější i vnitřní (§ 182 o. h. z.). Prv z nich mohou míti svůj důvod v dočasném vážnutí obchodu, v periodickém nedostatku odbytu, v náhlém nedostatku peněz — vypuknuvších konkursech, exekucích — v dání do opatrovnictví — projednávání pozůstalosti⁶⁾ — úmrtí závodního atd., druhé pak mohou býti přivoděny závaly — požáry — nedostatkem vody a vzduchu — stavbou strojů a pod.

⁽⁵⁾ Dojde-li žádost o povolení lhůty, odůvodněná některou z těchto okolností, má revírní báňský úřad žádost tu pečlivě prozkoumati a při tom také býti pamětliv zásady, že bezdůvodné zastavení provozu nesmí býti povolováno, že však tam, kde jsou prokázány nebo obecně známy závažné překážky vnější nebo vnitřní, má žádosti o lhůtu býti vyhověno.

⁽⁶⁾ Trvání lhůty budiž řešeno vždy podle daných okolností, podle způsobu — rozsahu — a pravděpodobného trvání překážky; — tři až šest měsíců zpravidla postačí, a do celkové doby jednoho roku bude pak moci lhůta býti prodloužena i dodatečně. Žádá-li se však o povolení lhůty ještě delší, musí býti provozní poměry na místě samém vyšetřeny, překážky přesně zjištěny a věrohodně prokázáno, proč odklizení jich není dříve možno.

⁽⁷⁾ Při každém povolení lhůty budiž jako nezbytná podmínka nařízeno udržování hor v

zásahu v těchto oborech jest rovněž shledávati v ochraně veřejného zájmu. Právní úprava je však podstatně odlišná.

⁵⁾ Tento prováděcí předpis je pouhá interní instrukce pro báňské úřady (Budw. A 7962/11), pro tyto sice závazná (Budw. A 12695/99), ale není to nařízení řádně vyhlášené (Budw. A 15138/98, 2170/05, 10239/14), není také autentickým výkladem hor. zákona a nemůže z něho býti nic vyzovováno ani pro stranu, ani proti ní (Budw. A 7962/11), avšak nicméně není bezcennou pomůckou interpretační (Boh A 1654, 4469), E. Hácha v Slovníku veřejného práva, str. 755.

⁶⁾ Smrt horního podnikatele a projednávání pozůstalosti po něm u cizozemského soudu jsou »vnější nepříznivé poměry«, k vůli nimž může podle § 182 hor. zák. býti povolena lhůta pro provoz horního podniku (Budw. A. 10224/14). — Také jinak nosuje praxe žádosti o povolení lhůt velmi liberálně a lhůty udílí. O. h. zákon sám však povolování lhůt nepřejde. Podmínkou povolení jest důkaz o nepříznivých poměrech.

bezpečném a sjízdném stavu (§§ 171 a 174 o. h. z.), a výslovně poznamenáno, že zanedbáním této povinnosti povolení lhůty samo sebou zaniká a předpis § 174 o. h. z. vstupuje opět v plnou účinnost. Jsou-li důvodem žádosti o povolení lhůty náhle nastalé události, budiž v povolení lhůty také vysloveno, v jakých obdobích dlužno podávati zprávy o postupu prací k odstranění provozní překážky. Tato období budiž podle rozsahu a obtížnosti zmahacích prací tak určena, aby nebylo třeba zbytečného psaní.

⁽⁸⁾ Každé povolení lhůty nebo její prodloužení budiž řádně zapsáno do knihy držečnosti.

Řádné plnění těchto povinností jest zabezpečeno několika prostředky. Nejdůležitějším z nich jest vrchní dozor příslušející báňským úřadům (§§ 220 n.). Zvláště významnými jsou pak trestní sankce §§ 243 a 244 (marg. rubrika »Trest za opomnutí náležitého provozu v propůjčených horách«).

Skutkové podstaty těchto administrativních přestupků jsou dány:

1. přerušil-li se předepsaný stálý provoz díla v dolových (§§ 174 a 175) nebo v povrchových měřích v době, po kterou v nich mělo býti pracováno (§ 176), aniž by bylo dosaženo povolení lhůty;

2. neděje-li se provoz patřičným osazenstvem⁷⁾;

3. neučinil-li se předepsané oznámení o události, která provoz po delší dobu znemožňuje (§ 193);

4. nevykoná-li se v samostatných pomocných nebo revírních štolách tolik práce, kolik bylo stanoveno jako podmínka při udělení jejich koncesí (§ 177);

5. není-li ani vlastní hlavní důlní dílo v dobrém a sjízdném stavu;

6. provádí-li se porub medokonalým způsobem nebo tak, že se tím další otvírka zbytečně ztěžuje, nebo se jí překáží.

Trestem v případech 1. až 4. jest peněžítá pokuta od 10 do 100 Kč, při opětovaném nebo stálém zanedbávání peněžítá pokuta od 100 do 200 Kč, a zůstane-li i tato bez účinku, odnětí horního oprávnění; v případech 5. a 6. peněžítá pokuta od 20—200 Kč, jde-li však o opakování neb stálé a rozsáhlé zanedbávání, až do 400 Kč a podle okolností odnětí horního oprávnění. Řízení za účelem odnětí horního oprávnění pro zanedbávání povinností řádného provozu hor zahajuje báňský úřad z moci úřední. Žádost podanou třetí osobou o zavedení takového ří-

⁷⁾ Srv. k tomu Boh. 6276, podle kterého nelze naříditi podle § 7 zák. č. 91/1918 zkrácení pracovní doby pod 7 hodin, čítajíc dobu výjezdu a výjezdu, avšak i takovéto zkrácení může býti přípustno podle §§ 170 a 220 o. h. z. jakožto opatření policejní, jestliže je v konkrétním případě zjištěno, že zabezpečení zdraví horníků většího zkrácení pracovní doby žádá.

zení dlužno považovati za pouhé oznámení (rozh. min. orby z 15. prosince 1906, čís. 27.102/04, Petrs-Koschin, Horní zákony). Toto odnětí horního oprávnění může v případech 5. a 6. býti druhým stupněm trestu, kdežto v případech 1.—4. teprve jako stupeň třetí (Petrs-Koschin, l. c., str. 163).

Provozovací povinnost podnikatele hor (»držení hor v díle« — »bauhaft erhalten«) jest rozsáhlým zásahem veřejné moci v podnikatelskou svobodu. Pramenem tak významného zásahu jsou důvody národohospodářské (Scheuchenstuel, »Motive zu dem allg. oester. Berggesetz«, Praha 1855).

Otázkou jest, zda tato omezení mohou sloužiti účelům sociálním, pokud jde o zaměstnanost osazenstva.

Povinnost držeti hory v díle jest všeobecná a není omezena motivy. Rozsah této povinnosti (pokud jde o zaměstnávání dělníků) jest určen (§ 174) takto:

1. osazení díla každého v horním revíru obvyklého pracovního dne po osmihodinovou pracovní dobu

2. tolika dělníky, jak toho vyžaduje povaha místa a účel provozu.

Není pochyby, že i další příkazy hor. zákona co do provozovací povinnosti zasahují do zaměstnanosti osazenstva, než význam těchto příkazů není bezprostřední.

Zaměstnávání přiměřeného počtu osazenstva jest pak kryto trestní sankcí § 243 o. h. z. (1. přerušení stálého provozu, 2. provoz patřičným osazenstvem).

Této povinnosti může býti podnikatel zproštěn jen udělením lhůty. Bez povolení lhůty báňským úřadem nejenže podnikatel nesmí přerušiti provoz, nýbrž ani omeziti počet přiměřeného osazenstva. Ovšem ani — byla-li lhůta udělena — není podnikatel zproštěn povinnosti držeti hory v díle, pokud jde o povinnost pečovati o udržování díla v bezpečném a sjízdném stavu.⁸⁾

Horní podnikatel je tedy vázán nejen povinností udržovati provoz, nýbrž také povinností provozovati horní díla intenzivně. Tato intenzita provozu jest horním zákonem určena jednak tím, že dílo musí býti osazeno během dne aspoň po 8 hodin, jednak tím, že musí býti osazeno určitým počtem dělníků. »Přiměřenost« osazenstva posuzuje o. h. z. podle povahy místa a

⁸⁾ Revírní úřad může kdykoli naříditi udržování hlavního vstupního díla, po případě, bylo-li zasypáno neb není-li již v dolovém poli vůbec, může zřízení jeho naříditi každému držiteli hor, tedy také držiteli takového dolu, pro nějž byla povolena lhůta (Budw. A 7593(10)).

Povinnost uložená hornímu podnikateli, aby i při povolení lhůt udržoval dílo ve stavu sjížděném, platí i v příčině lomu povrchového (Boh. A 7451).

účelu provozu. Skutečnosti rozhodné pro určení přiměřeného osazenstva jsou rázu technického; záleží na technickém vybavení horního podniku, organizaci výrobní, vlastnostech díla atp.

Racionalisování výroby tedy o. h. z. v cestě nestojí potud, pokud je dbáno náležitě bezpečnosti a pokud není na újmu účelu provozu. §§ 170 a 270 o. h. z. umožňují však zkrátiti pracovní dobu i pod hranici 7 hodin, jestliže je v konkrétním případě zjištěno, že zabezpečení zdraví horníků žádá většího zkrácení pracovní doby (Boh. A 6276).

Takto zjištěný počet osazenstva však zaměstnáván býti musí, a to za všech okolností, nebyla-li lhůta povolena.

Tato povinnost jest zajištěna jednak vrchním dozorem báňských úřadů, jednak trestními sankcemi. Jest proto báňský úřad povinen nejen vésti v evidenci počet osazenstva toho kterého horního díla, nýbrž také, zjistí-li, že některé z děl není osazeno přiměřeným počtem dělnictva, zjednati nápravu, event. použití trestních sankcí. Z povahy vrchního dozoru se však podává, že nelze zaměstnancům přiznati právní nárok na jeho výkon; takovou žádost bylo by posuzovati jako oznámení. Na povinnosti úřadů k výkonu dozoru se tím ovšem ničeho nemění.

Výjimka z provozovací povinnosti podnikatelovy — lhůty — může býti dána jen rozhodnutím báňského úřadu, kterým se vyřizuje žádost podnikatelova. Skutečnosti, které mohou býti důvodem takové žádosti, určuje § 182 o. h. z., jako: 1. vnější nepříznivé poměry, 2. vnitřní provozní překážky v důlním díle samém. Důkazní břemeno jest na žadateli (org. »prokazatelné« v § 182, odst. 1. o. h. z.). Příklady uvádí shora cit. § 96 prov. předpisu. Tyto skutečnosti musí býti takového rázu, aby skutečně znemožňovaly provoz vůbec, nebo v plném rozsahu. Pouhá vhodnost takového opatření pro povolení lhůt nestačí. Blahovolná prakse horních úřadů těmito úvahám sic nevyhovuje, ač o. hor. zákon sám povolování lhůt nepřije, omezuje úřad na nejnútnejší případy. V praxi setkáváme se s tím, že zastavení, či omezení provozu děje se horním podnikatelem třeba i bez jakéhokoliv uvědomění báňského úřadu a báňské úřady tento stav tolerují. To ovšem s hlediska o. h. z. jest nesprávným opomíjením striktního příkazu zákonného.

Z těchto úvah vyplývá, že podnikatel hor jest vázán povinností provozovati hory nejen se zřetelem na výsledek výroby, nýbrž také se zřetelem na zaměstnanost osa-

zenstva. Tím jeho omezení s hlediska sociálně politického (bezpečnost, soc. pojištění atd.) nabývají zvláštního významu.

Události poslední doby vedly k návrhu na novou úpravu trestních sankcí, kterou vedle zvýšení peněžitých pokut zavádí se nové opatření, v n u c e n á s p r á v a :⁹⁾

Zastaví-li nebo omezí-li držitel hor provozování bez úředního povolení a je-li nebezpečí, že zastavením nebo omezením bude ohrožen zvláště důležitý veřejný zájem, zejména bezpečnost státu, nebo veřejný pořádek a pokoj, může báňský úřad ustanovit k provozování závodu na nebezpečí a útraty držitele hor vnučeného správce a k provedení opatření, s vnučenou správou spojených, vyžádati si, je-li třeba, příspěvní okresního úřadu.

Vedle dosavadních trestních sankcí — peněžitých pokut — vnučená správa může být uložena jen za dalších podmínek, t. j., je-li nebezpečí, že zastavením nebo omezením bude ohrožen

zvláště důležitý veřejný zájem, zejména bezpečnost státu nebo veřejný pořádek a pokoj. Nejtěžší sankce — odnětí horního oprávnění — zůstává zachována. Zůstává také vázána pouze na dosavadní podmínky: jako třetí stupeň trestu, zůstane-li peněžitá pokuta bez účinku (Scharfing, Entscheidungen in Bergbauangelegenheiten, č. 206).

Těmito prostředky zajišťuje právní řád stálý provoz horních děl a zaměstnání osazenstva. Nemůže proto býti pochyby o tom, že veškeré prostředky, kterými právní řád zajišťuje držení hor v díle, zajišťují také zaměstnání a práci přiměřenému osazenstvu. Záruka tato má ovšem své hranice v účinnosti právní normy v hospodářském životě. Relativní význam její účinnosti je také relací záruky zaměstnanosti.

Dovolená vysazeného zaměstnance.

Otázka, jak vypočísti náhradu za dovolenou zaměstnanci, který v rozhodném období předcházejících čtyř týdnů (§ 9, zák. č. 76/25) pracoval omezeně, je stále předmětem zájmu, aniž se dosud podařilo dosíci autoritativního řešení, které by bylo s to spornou otázku rozhodnouti.

V č. 11 loňského ročníku (X., str. 156) odůvodnili jsme již názor námi v této otázce zastávaný, že totiž je v našem případě denní mzda pro náhradu rozhodná určena podílem mezi za 4 týdny vydělanou mzdou a počtem zaměstnancových pracovních (zaměstnanecem odpracovaných) dnů.*) Jestliže vysazení bylo takového rozsahu, že během roku před rozhodným dnem (§ 3) počet hodin odpracovaných zaměstnancem se zmenšil proti pravidelné zákonné době pracovní o více než $\frac{1}{10}$, zmenší se náhrada takto vypočtená o $\frac{1}{10}$, zmenší-li se o více než o $\frac{1}{2}$, tedy o $\frac{1}{2}$.

S druhé strany hájí se názor, že náhradu jest vypočísti podle denní mzdy, určené poměrem mezi za týden vydělanou mzdou a 6 pracovními dny, resp. podle částky, připadající na pracovní hodinu (t. j. týdenní mzda: 48). Kam až argumentace zachází, toho budíž příkladem

⁹⁾ Vnučená správa jako prostředek zásahu veřejné moci v oblasti hospodářské k ochraně veřejného zájmu jest institucí známou již předpřevratového právu. Z československého zákonodárství jest poukázati zejména na normy o pozemkové reformě (§§ 12 a n. zák. č. 118/1920), co do dozoru na výkon živnosti a hospodářství zemědělského § 19/II a III zák. č. 568/1919 a prov. nař. č. 597/1919 (§§ 33—35), správní výbor a dozorcí výbor banky podle čl. XXXVIII bankovního zákona č. 54/1952 atd. Soc. také § 11 návrhu posl. R. Tayerle a soudr. na vydání zákona, kterým se mění zák. č. 91/1918 (č. t. 1340/III vol. obd.).

*) Byl-li na př. zaměstnanec vysazován týdně na 3 dny a vydělal za rozhodné 4 týdny 800 Kč, jest počítati náhradu takto: čtyřtýdenní výdělek obnáší 800 Kč, denní však nikoli 800 Kč, nýbrž 800 Kč, t. j.

24

12

Kč 66.66 a náhrada mzdy za šestidenní dovolenou pak Kč 399.36.

toto odůvodnění vyřízení jednoho z ústředních státních úřadů:

»Z ustanovení § 9, odst. 1., zák. č. 67/25, se podává, že o výši mzdové náhrady, která náleží zaměstnanci za dobu dovolené, rozhoduje poslední výdělek, kterého zaměstnanec průměrně dosáhl bezprostředně před nastoupením dovolené. Že jde právě o poslední výdělek zaměstnancův, je zdůrazněno zvláště výrazem »bezprostředně«. Toto stanovisko zaujal také nejv. soud, v nálezu, otištěném ve sbírce Vážného pod č. 8227/28.**)

Volil-li zákon pro výpočet průměrného výdělku dobu čtyř posledních týdnů, učinil tak z ohledů sociálních, aby chránil zájem zaměstnance a aby vyloučil případ, že by se náhrada

**) V tomto rozhodnutí ze dne 17. VIII. 1928, Rv I 1755/27 (v »Pracovním právu«, roč. VII., str. 72), nejvyšší soud řeší však otázku jinou, t. j. jak vypočísti plat za dovolenou (§ 9), neměl-li zaměstnanec bezprostředně před dnem, kdy měl nastoupiti dovolenou, výdělku, jsa nemocen. V odůvodnění potírá nejv. soud názor, jako by zaměstnanec, který v této době byl nemocen, neměl vůbec nároku na dovolenou (z toho důvodu, že náhradu nelze vůbec vypočísti), a prohlašuje takový výklad za oěvidně slovíčkářský, »nebot podle něho by ten, jenž byl nemocen v březnu, nebo vyjma duben kterýkoli jiný měsíc před kritickým dnem, jímž je podle § 3 pravidelně 1. květen, nárok na náhradu měl, ten však, jenž byl nemocen v dubnu, tedy právě čtyři týdny bezprostředně před 1. květnem, nárok ten neměl, protože prý ho nelze vypočítati, ježto dělník čtyři bezprostřední neděle před tím dnem neměl výdělku. To by byla podivná spravedlnost, která by závisela na nahodilé okolnosti, a to docela nerozhodné, již je proto, že i ten i onen pracoval 11 měsíců, a přece jeden by nárok měl a druhý neměl. Žřejmo, že tak zákonu rozuměti nelze, třebaže jeho slovné znění bylo takové, nýbrž že tu je třeba rozumného výkladu: zákon totiž při tomto svém doslovu myslí na obvyčejný, pravidelný případ, kdy dělník pracoval celý rok, nebyv vůbec nemocen, takže pak použitá stylisace naň slovně dopadá, nemyslí však na případ § 6, podle něhož nemoc dělníkoví naprosto neškodí a doba její platí jako doba práce. Zákon míní to tak, že nemůže se přičítati výdělek březnový, nýbrž dubnový, když dnem kritickým je 1. květen, a to je zřejmé správně, poněvadž rozhodný musí býti poslední výdělek, což právě zdůrazňuje ještě výraz »bezprostředně«, takže, neměl-li dělník v posledním měsíci před kritickým dnem, jsa nemocen, výdělku, jest bezprostředně posledním výdělkem jeho výdělek z měsíce předposledního, tedy z března, a kdyby tu i byl býval nemocen, tedy z února atd.«.